

Wyrok z dnia 3 grudnia 2003 r.

I PK 76/03

Prezes Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych nie ma kompetencji do kontroli czynności z zakresu prawa pracy polegającej na odwołaniu ze stanowiska (art. 70 k.p.) dyrektora oddziału kasy chorych. Rozstrzygnięcie sporów wynikających z takiego odwołania należy do wyłącznej właściwości sądów pracy i sprawy te nie podlegają kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego. Jednakże prawomocny wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego, stwierdzający nieważność uchwały rady nadzorczej regionalnej kasy chorych o odwołaniu dyrektora oddziału, wiąże sąd pracy (art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 59 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym, Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.).

Przewodniczący SSN Zbigniew Myszkowski, Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Barbara Wagner (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 grudnia 2003 r. sprawy z powództwa Krystyny B. przeciwko Narodowemu Funduszowi Zdrowia W. Oddziałowi Wojewódzkiemu, następcy prawnemu W. Regionalnej Kasy Chorych w P. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu-Ośrodka Zamiejscowego w Koninie z dnia 15 stycznia 2002 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu Ośrodkowi Zamiejscowemu w Koninie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu-Ośrodek Zamiejscowy w Koninie wyrokiem z dnia 15 stycznia 2002 r. [...] oddalił apelację W.

Regionalnej Kasy Chorych w P. od wyroku Sądu Rejonowego w Turku z dnia 2 października 2001 r. [...], przywracającego Krystynę B. do pracy u strony apelującej na stanowisko dyrektora Oddziału w K.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i ich prawna ocena: Krystyna B., decyzją Pełnomocnika Rządu ds. Wprowadzania Powszechnego Ubezpieczenia Zdrowotnego, została z dniem 1 stycznia 1999 r. powołana na stanowisko Dyrektora Oddziału W. Regionalnej Kasy Chorych z siedzibą w K. Od 11 października 1998 r. sprawowała mandat radnej Rady Powiatowej w T. Zgodnie z § 8 pkt 4 statutu W. Regionalnej Kasy Chorych, dyrektorów oddziałów powołuje i odwołuje Rada Kasy na wniosek jej dyrektora. Rada Kasy uchwałą [...] z dnia 29 sierpnia 2000 r. odwołała powódkę ze stanowiska dyrektora Oddziału z dniem 31 sierpnia 2000 r., powołując na to stanowisko od 1 września 2000 r. Sławomira M. [...]. Pismem z 30 sierpnia 2000 r. nowy dyrektor Oddziału zaproponował Krystynie B. od dnia 1 września 2000 r. pracę na stanowisku specjalisty do spraw skarg i wniosków, z zachowaniem dotychczasowego wynagrodzenia. Od 31 sierpnia 2000 r. do 26 lutego 2001 r. powódka przebywała na zwolnieniu lekarskim. Na marzec 2001 r. przypadał okres wypowiedzenia, w którym została ona zwolniona z obowiązku wykonywania pracy. Od 30 marca 2001 r. ponownie korzystała ze zwolnienia lekarskiego. Krystyna B. cierpi na chorobę zwyrodnieniową stawu biodrowego. Prezes Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych decyzją z dnia 19 października 2000 r. stwierdził nieważność uchwały odwołującej powódkę ze stanowiska, decyzją z dnia 6 grudnia 2000 r. utrzymał tę decyzję w mocy, a Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 28 czerwca 2001 r., oddalił skargę Kasy.

Pracownik, zgodnie z art. 70 k.p., może być odwołany ze stanowiska w każdym czasie, a odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę. Wedle art. 22 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym, rozwiązanie stosunku pracy z radnym wymaga zgody rady. Przepis ten ma zastosowanie także do stosunku pracy z powołania. Strona pozwana, odwołując Krystynę B. ze stanowiska nie zwracała się do Rady Powiatu w T. o taką zgodę. Do stosunku pracy z powołania nie mają zastosowania przepisy o wypowiedzeniu zmieniającym. Nie można przeto odwołać pracownika ze stanowiska, nie rozwiązując z nim stosunku pracy. Skoro uchwała Rady Kasy jest nieważna, to wypowiedzenie dotknięte jest wadą a roszczenia powódki w pełni zasadne.

Strona pozwana zaskarżyła ten wyrok kasacją. Wskazując jako podstawę kasacji naruszenie prawa materialnego, a to art. 69 k.p. - „wskutek uznania przez Sąd Okręgowy, że pracownik powołany na stanowisko dyrektora Oddziału, sprawujący jednocześnie mandat radnego, nie podlega wyłączeniu z przepisów regulujących rozpatrywanie sporów ze stosunku pracy w części dotyczącej orzekania o przywróceniu do pracy i odszkodowaniu przewidzianym w razie wypowiedzenia umowy o pracę” oraz art. 45 § 1 i 2 k.p. - „poprzez przywrócenie powódki do pracy”, jej pełnomocnik wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu podniesiono, że art. 22 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym nie chroni przed odwołaniem pracownika ze stanowiska, a jedynie przed rozwiązaniem z nim stosunku pracy. Nie jest przeto wymagana zgoda rady „na dokonanie aktu odwołania ze stanowiska”. Poza tym, odwołanie powódki nie miało związku ze sprawowaniem przez nią funkcji radnego powiatu. Rada nie mogłaby więc odmówić udzielenia zgody. Powódce zostało wypłacone odszkodowanie w formie odprawy, wobec czego nie mogła się już domagać przywrócenia do pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Błędny jest wywód kasacji zmierzający do wykazania, że Krystyna B. została odwołana ze stanowiska bez zamiaru rozwiązania z nią stosunku pracy. Zgodnie z art. 70 k.p., odwołanie jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę (§ 2) lub z jej rozwiązaniem bez wypowiedzenia (§ 3). Wywołuje ono zatem podwójny skutek prawny - pozbawia pracownika pełnionej funkcji (na ogół z chwilą odwołania) i powoduje ustanie stosunku pracy (na ogół po upływie okresu wypowiedzenia). Złożoną Krystynie B. propozycję pracy na stanowisku specjalisty d/s skarg i wniosków należy zatem pojmować jako ofertę zatrudnienia jej na podstawie umowy o pracę po ustaniu dotychczasowego stosunku pracy z powołania.

Art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. Nr 91, poz. 578 ze zm.) stanowi, że rozwiązanie z radnym stosunku pracy wymaga uprzedniej zgody rady powiatu, której radny jest członkiem. Pozwany pracodawca miał zatem obowiązek zwrócenia się do Rady Powiatu w T. o zgodę na odwołanie Krystyny B. ze stanowiska dyrektora Oddziału W. Regionalnej Kasy Chorych

w K. Nie czyniąc tego, uchybił przepisom o rozwiązywaniu stosunku pracy z powołania. Do stosunku pracy z powołania stosuje się przepisy dotyczące umowy o pracę na czas nieokreślony, z wyłączeniem jednakże orzekania o bezskuteczności wypowiedzenia, odszkodowaniu przewidzianym w razie wypowiedzenia i przywróceniu do pracy (art. 69 k.p.). Przywrócenie skarżącej do pracy przez Sąd pierwszej instancji i oddalenie apelacji strony pozwanej od tego wyroku oczywiście narusza art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 69 pkt 2 lit. c k.p.

Odwołanie pracownika równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę jest dopuszczalne w każdym czasie, bez podania przyczyny i pomimo zakazu wypowiedzenia umowy o pracę (art. 72 k.p.). Wadliwość odwołania nie powoduje nieważności tej czynności.

W rozpoznawanej sprawie Prezes Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń Zdrowotnych podjął decyzję unieważniającą uchwałę Rady Kasy o odwołaniu powódki ze stanowiska. Urząd Nadzoru, zgodnie z art. 151a ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (obowiązującej do 1 kwietnia 2003 r.), sprawuje nadzór „nad działalnością” kas chorych, stosując kryterium „legalności” (ust. 4 pkt 1), a także nad ich gospodarką finansową, „stosując kryterium legalności, rzetelności, celowości i gospodarności oraz zgodności dokumentacji ze stanem faktycznym” (ust. 5). W tym też zakresie „bada uchwały” i „stwierdza nieważność uchwały w całości lub w części, jeżeli narusza ona prawo lub stwarza zagrożenie wystąpienia ujemnego wyniku finansowego” (ust. 6). Urząd Nadzoru nie ma kompetencji do kontroli w tym trybie czynności z zakresu prawa pracy podejmowanych przez kasę chorych jako pracodawcę. Prezes Urzędu Nadzoru podjął zatem decyzję stwierdzającą nieważność uchwały Rady W. Regionalnej Kasy Chorych odwołującej Krystynę B. ze stanowiska dyrektora Oddziału w K. z przekroczeniem uprawnień przewidzianych w powołanym przepisie. Rozstrzyganie sporów ze stosunku pracy pracowników kas chorych należy do wyłącznej właściwości sądów pracy. Sprawy te nie podlegają kognicji Naczelnego Sądu Administracyjnego. Skoro jednak Naczelny Sąd Administracyjny orzekł w przedmiocie ważności uchwały o odwołaniu, a wyrok ten jest prawomocny, są nim, stosownie do art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 59 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.), związane także inne sądy, w tym również Sąd Najwyższy.

Nieważność uchwały Rady Kasy jest równoznaczna z nieważnością odwołania. Nieważna czynność rozwiązująca stosunek pracy - nie może wywołać zamierzo-

nego skutku prawnego. Nieważne odwołanie nie spowodowało zatem rozwiązania stosunku pracy. Jeżeli zaś stosunek pracy trwa - bezprzedmiotowe jest orzekanie o roszczeniach przysługujących pracownikowi z tytułu wadliwego rozwiązania stosunku pracy. Ze względu właśnie na wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, powołane przez Sądy uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1992 r., I PZP 55/92 (OSNCP 1993 nr 7-8, poz. 116) i z dnia 22 listopada 1994 r., I PZP 48/94 (OSNAPiUS 1995 nr 8, poz. 97) nie mogły mieć znaczenia przy rozstrzygnięciu rozpoznawanej sprawy.

Skoro Krystyna B. nie przestała być pracownikiem, przysługują jej roszczenia o dopuszczenie do pracy, wynikające z obowiązku pracodawcy zatrudniania pracownika (art. 22 § 1 k.p.), oraz o wynagrodzenie za czas gotowości do pracy (art. 81 k.p.).

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, na podstawie art. 393¹³ k.p.c., orzekł jak w sentencji.

=====